

ОБ'ЄКТНЕ ПОЛЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА МІКРОРІВНІ

Мордань Євгенія

аспірант кафедри міжнародної економіки

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ» (м. Суми)

Mordan Yevgeniya. THE OBJECT OF THE BANKING SYSTEM REGULATION AT THE MICRO-LEVEL.

Revealed the essence of the banking system according to the institutional and systemic approaches and formed the object of the banking system regulation at the micro-level. Proved the necessity of individual regulation of systemically important banks, because their output from market can have a significant negative impact on the banking system and the economy.

Банківську систему, як об'єкт регулювання доцільно розглядати інтегровано, поєднавши системний та інституційний підходи, виділяючи мікрорівень (банківська система в розрізі елементів, що її формують) та макрорівень (банківська система як система з притаманними їй системними ефектами).

Поглиблено дослідимо сутність банківської системи відповідно до цих підходів та, в результаті цього, сформуємо об'єктне поле регулювання банківської системи на мікрорівні.

При дослідженні банківської системи на мікрорівні головними є її внутрішні характеристики, характер взаємодії елементів між собою, їх властивості та умови функціонування.

Відповідно до системного підходу елемент банківської системи – це така частина банківської системи (її складова), яка є неподільною з огляду на виконання конкретної функції. Зауважимо, що способи виокремлення елементів банківської системи є відносними і залежать від мети та рівня регулювання. У свою чергу, будь-який елемент банківської системи може розглядатися як

відносно самостійна система, що складається з елементів нижчого порядку. Отже, у банківській системі її елемент є мінімальною одиницею, здатною до відносно самостійного виконання певної функції.

Сучасна банківська система України, як і у більшості країн світу, складається з елементів, які в найбільш загальному вигляді поділяють на два рівні. У ст. 4 Закону України «Про банки і банківську діяльність» визначено, що банківська система України складається з Національного банку України (перший рівень) та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України відповідно до положень цього Закону (другий рівень) [1].

За результатами проведеного дослідження нами визначено, що на формування об'єктного поля регулювання впливає однорідність банків другого рівня – чим вона менша, тим більш диференційованим має бути регулювання банківської системи залежно від типу банку.

За умови високого рівня однорідності банків другого рівня доцільним є уніфіковане регулювання, коли для всіх банків установлюються однакові регуляторні вимоги.

За надвисокої неоднорідності банків другого рівня регулюючі органи встановлюють персоніфіковану систему регулювання для кожного банку окремо («абсолютно диференційоване регулювання»), що дозволяє врахувати специфічні риси окремого банку.

На сучасному етапі розвитку банківських систем розвивається проміжний, або компромісний варіант, коли індивідуальна система регулювання запроваджується по відношенню до однорідних груп банків (кластерів), сформованих за певними спільними ознаками.

За результатами проведеного дослідження нами визначено, що індивідуальні вимоги регулювання можуть запроваджуватись до банків з державною участю, банків з іноземним капіталом, спеціалізованих банків.

У межах даного підходу доведена необхідність виділення та індивідуального регулювання так званих системоутворюючих банків, до яких,

як правило, відносять великі, тісно пов'язані з іншими банками, вихід яких з ринку може мати значний негативний вплив на стан банківської системи та економіку країни.

Для визначення глобальних системних банків Базельським комітетом з банківського нагляду було запроваджено наступні критерії: розмір, взаємопов'язаність, транскордонна діяльність, заміненість, комплексність (складність операцій) [2]. За результатами застосування методики було виділено п'ять груп (кластерів) банків, для яких було встановлено індивідуальні вимоги до розміру капіталу.

У законодавстві України банки за критерієм розміру активів, що коригується Національним банком України щорічно, поділяються на чотири групи (найбільші, великі, середні, малі), при цьому визначено, що системоутворюючий банк – це банк, «зобов'язання якого становлять не менше 10 відсотків від загальних зобов'язань банківської системи» [3].

Даний підхід не відповідає повною мірою рекомендаціям Базельського комітету з банківського нагляду, які вимагають розробки Національним банком України тих критеріїв, що дозволять виділити національні системні банки та розробити для них індивідуальні вимоги регулювання.

Отже, для формування об'єктного поля регулювання банківської системи на мікрорівні (мікропруденційного регулювання) доцільно базуватись на інституційному підході з елементами системного, та включати до об'єктів регулювання банки, філії іноземних банків, банківські об'єднання з виділенням спеціалізованих банків та системно значущих інститутів.

1. *Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>*

2. *Global systemically important banks: Assessment methodology and the additional loss absorbency requirement, November 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs207.pdf>*

3. *Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>*

Мордань Є.Ю. Об'єктне поле регулювання банківської системи на мікрорівні / Є.Ю. Мордань // Збірник тез XIV Міжнародної науково-практичної конференції аспірантів та студентів «Теоретичні та прикладні аспекти аналізу фінансових систем» (26-27 березня 2014 р.). – Львів: Львівський інститут банківської справи Національного банку України, 2014. – С. 295-297.